

«Erotuta egotetik» emozioen ekologiaren bidera

Hizkuntz teknikari katalan bat alboan genuen lehen aldiz Buruntzaldean transmisioa zela eta martxan jarri nahi zuten esperientzia pilotuaz hitzaldi batean entzun genuenean. Asmoa edo helburua honakoa omen zen...: guraso gazteen «*bikoteko hizkuntz ohituretan eragitea*». Hitzaldiaren amaieran, gure alboan entzuten ari zen katalanak argi zeukan: horretan saiatu nahi dutenak «erotuta daude»... Lortu edo ez, helburua bera erabat lekuz kanpokoa egiten zitzaion hari.

Kontua da, Buruntzaldeko euskara teknikariek landutako «erokeria» horri ekin eta nolabait forma eman zaiola joan den ikasturtean Buruntzaldeko sei udalerritan. Hainbat erakunderen artean antolatu da, eta Buruntzaldeko, HABEko eta HPSko teknikariek eta ikastetxeetako arduradunekin batera, SL Klusterrekoek ere izan dugu erokeria hori aurrera ateratzearen arduraren zati bat.

Ikasturtean zehar egindakoarekin, ikasturte hasieran airean zeuden zenbait galdera erantzun dira, eta berriak ere sortu dira, nola ez?? Aipatu dudan egitasmoak atal ezberdinak zitu. Atal horietako batek horrela zioen: «*Euskaraz jakin bai, baina beren artean hitz egiten ez duten bikoteen hizkuntza ohiturak aldatzen laguntzeko gida metodologikoa*» egitea. Buruhausterik gehien eman duen ataletako bat izan da, noski. Delako gida metodologikorako materiala egitearen ardurari HABEek erantzun dio. Tartean, lantalde bat eratu zen lan hori bideratzeko, eta bertan HABEko bi teknikarik egindako planteamenduek gainerako lantaldekideon ikuspegiak zalantzan jartzeko, berritzeko eta aberasteko bide eman dute.

Hausnarketa hauen berri zehatzago jakin nahi duenak, *Hizkunea* agerkarian Xabier Elortza eta Alex Mungia HABEko teknikariek ateratako artikulura jo dezake (www.euskara.eus/kadi.net/r593693/eu/contenidos/informacion/artik8_1_buruntzaldea_06_06/eu_buruntza/artik8_1_buruntzaldea_06_06.html).

Euskarako teknikariak eta guraso «normalak»

Gai honetan, esango nuke askotan egiten den hausnarketa horrelako zerbait dela: *baldin badaude guraso euskaldunak beraien artean erabat edo nagusiki gaztelaniaz egiten dutenak, beren «ohitura» hori aldatzeko laguntza eskaintzen badiegu, euskararen erabilera gehitu egin daiteke gurasoen arteko harremanetan.*

Ja, baina... kontua hain sinplea al da? Ezetz esango nuke. Aipatu lantalde horretan egin da ahalegin bat nolabait «guraso normal» edo «euskararekin bereziki kontzientziatu gabeko» gurasoen lekuan jartzeko. Horrela diote, gorago aipatutako artikuluko zati batean Alex Mungiak eta Xabier Elortzak:

[...] hau da, gutxi batzuegana ailegatuko zela mezua, baina gehiengo «euskara-euskara-euskara» mezuaren aurrean ez zela inplikaturik eta, are okerrago, kontrako efektua lortzeko arriskua ere indar genezakeela horrela. Beste modu batera esateko, hizkuntzaren gorabeherekin sentsibilizatuta zeudengana ailegatuko ginela berriro ere baina albo batean geratuko zitzaizkigula hain sentsibilizatuta ez zeudenak —ustez, gehienak—. Bi hitzetan laburtzeko, arriskuak aurreikusi genituen, eta erabaki genuen merezi zuela beste ahalegin bat egitea.

Oso gauza sinplea ematen duen arren, askotan zaila izan daiteke justu «euskara gaietan» lan egiten dugunontzat guraso «normalen» lekuan jartzera iristea. Norberaren gaiarekiko bizipen, ikuspegi, motibazio eta abarretatik urruntzea eskatzen du horrek, jasotzailearen ideia erreal xamar bat egin nahi badugu, eta hori ez da hain erraza.

Esate baterako, euskara normalizatzaile batentzat normala izan daiteke pentsatzea, euskaraz dakien baina gutxi erabiltzen duen jendeak (bikoteek, kasu honetan) «nahiagoko lukeela» harreman hori euskaraz izatea, baina traba, zailtasun edo ohituraren batengatik ezin duela. Baina hala al da? Hartu «tipologia» horretako zuen inguruko bikote erreal bat... nahiagoko luke? Nahi luke? Tira, «sozialki» oso ondo geratzen da esatea beste zera hura «*jo, ya me gustaría, pero tenemos la ohitura en erderas y...*», baina hori esaten duenak, badu nahi hori? Bere buruarekin gusturago legoke hori lortuko balu? Planteatu du inoiz?

Noski, oso kasuistika zabala dago aipatzen ari garen bikote gazteen artean, bai gaitasun eta bai ohitura aldetik, eta, urruntze ariketa hori egin nahian, goian aipatutakoen tankerako galdera asko jarri dira mahai gainean aipatu lantaldean. Eta bertako ondorioetako bat izan da, han bildutakoen ustez orokorrean gai honetan hobe zela eguneroko hizkuntz jokaeraz, horiekin gustura dauden edo ez, «hobetu» nahi luketen... pentsaraziko duen dinamika bat sortzen saiatzea, zuzenean «bere ohiturak» aldatu nahi dituenari begira material edo gida bat eskaintzen saiatzea baino.

Horrekin batera, beste puntu nagusi batean ere joan da aldatuz abiapuntuko planteamendua, kasu honetan ere, HABEko teknikarien proposamenen ildotik. Egokiago baloratu da hizkuntzaren, euskararen edo hizkuntza ohituren gaia, bere horretan, berariaz eta espresuki gurasoei planteatu beharrean, gurasoen interesekoa izan daitekeen gai bat lantzea, eta hizkuntza erabileraren edo hobekuntzaren aukera lanketa horretan txertatzea.

Kasu honetan Emozioen ekologiaren gaia hautatu da. Antza, gaur egun ikastetxeetan eta gurasoen artean gero eta zabalpen eta eskari gehiago duena. Goiz da oraindik hausnarketa eta planteamendu hauek guraso gazteen arteko hizkuntza erabileran edo ohituretan aldaketarik ekar dezaketen esateko, baina egindako hausnarketek emankorrak suertatzeko itxura izan dute behintzat!

«Arima berri bat» nahi?

Hizkuntz ohiturak aldatzearen eta euskararen aldeko «hautua» egitearen kontua askotan aipatzen da bai euskararen aldeko kanpainak egiten direnean eta baita erabilera bultzatzeko planak eta antzerakoak diseinatu eta inplementatzen direnean ere.

«Hautu» hori euskararen aldekoa izan dadin bultzatzeko, horretara gonbidatzeko, horretara erakartzeko, mila modu ezberdin daude, segun non eta norentzat une jakin batean motibagarri suerta daitezkeenak. Ea ondorengo hau zer iruditzen zaizuen:

The Language Revolution (2004) izeneko liburuan David Crystalek aipatzen du, eta Eslovakiar Errepublikako esaera bat omen da: «*Ikasten duzun hizkuntza berri bakoitzarekin, arima berri bat eskuratzen duzu*».

Beste edozein mezuk bezala, honek ere ez du noski euskararen aldeko hautua egin dezakeen edonorentzat balioko, eta ezta edozein egoeratarako ere, baina jasotzaile eta egoera jakin batzuetara egokituta, seguruenik bai.

Tira, gurea bezalako gizarte materialista eta «gauzak» pilatu eta kontsumitu-zale batean, «makillaje» pixka bat behar du ideiak kalera atera ahal izateko, baina esango nuke baduela bere potentziala, hizkuntza batean baino gehiagotan hitz egiten duenak bizipen mailan bere barruan dabilen hori eta askotan hori probatu ez duenari adierazteko hain zail egiten zaiguna, hitz gutxitan adierazteko.¶